

Dopusti in oprostivne črno-vojnikov.

Da se morejo letošnje spomlati polja in vinogradi ter druge gospodarske vrste pravočasno in pravilno obdelati, je kmečko ljudstvo želelo, da se našim črnovojniki dovolijo delj časa trajajoči dopusti. Vojaška oblast je tem željam ustregla in je izdala dne 5. marca sledeči uradni razglas:

Da se pomore poljedelstvu in gozdarstvu v letu 1916 do kolikor mogoče mnogih delavskih moči in sicer za delj časa, se bo moštvo teh dveh stanovskih panog za izvršitev poljedelskih in gozdarskih del podeljeval dopust ter se bo vojaštvo posameznim posestnikom in občinam dalo na razpolago kot delavske skupine.

Dopusti se podelijo na način, da moštvo, ki se nahaja pri nadomestnih skupinah (črnovojniskih etapnih (črnovojniskih stražnih) bataljonih, v ujetniških taboriščih, območjih, drugih stražnih in železniškovarnostnih oddelkih) in pripada enemu gorej navedenih poklicev, nadalje njih družinski člani (striči, sorodniki), hlapci in delavci svoje prošnje predložijo pri vojvodu. Poveljniki nadomestnih skupin (črnovojniskih etapnih ali stražnih bataljonov itd.) imajo pravico, podeljevati dopuste in morajo, oziraje se na vojaške službene razmere, skrbeti za dovolj številne in pravočasno pripravljene delavske sile. Pisanih prošenj za dopust, dokaznih listin, uradnih potrdil, izvlečkov itd. se ne zahteva.

Poleg moštva, ki služi pri nadomestnih skupinah (zavodih), se bodo podeljevali v širši meri dopusti tudi moštvo, ki služi pri črnovojniskih etapnih (črnovojniskih stražnih) bataljonih v ujetniških taboriščih, območjih, drugih stražnih skupinah in železniških varnostnih oddelkih. Vojno ministrstvo bo, kolikor bo sploh mogoče, odredilo, da se samostojni poljedelci dodelijo k črnovojniskim stražnim bataljonom itd., da se tem posestnikom v zaledju omogočijo dopusti. Nasproti temu pa se delavske skupine iz teh bataljonov (skupin) ne bodo odpošiljale.

Dopusti se bodo razširili tudi na vse, črnovojniskim in vojnodajstvenim dolžnostim podvržene delavce (voznike itd.), ki so zaposleni pri vojaških mestih v zaledju. V kolikor dopuščajo osebne razmere, se bodo poslali na dopust v kar mogoče širšem obsegu tudi častniški sluge (koniski strežaji) v zaledju uporabljenih, nadalje sluge bolnih, okrevajočih in v dopustu se nahajajočih gazistov. Moštvo, ki je predlagano za superarbitracijo in ki je za službo nesposobno (tudi za etražno in pomožno službo) ter pripada poljedelskemu ali gozdarskemu poklicu, se bo do časa, ko se predstavi superarbitracijski komisiji ali do sklepanja o superarbitraciji, poslalo na dopust. Bolno moštvo in tako, ki se nahaja v oskrbi bolnišnic, se ne bo poslalo na dopust in se tudi ne bo pridelo poveljevanim delavskim skupinam. Tudi osebe, katere ne pripadajo nobenemu poljedelskemu ali gozdarskemu poklicu, in torej v smislu te odredbe pri dovoljevanju dopustov ne pridejo v poštev, se bodo prideli k delavskim skupinam za poljedelska in gozdarska dela.

Dopuste se bo začelo podeljevati dne 10. marca. Dopustna doba moštva, ki je sposobno za službo na bojni črti — izvzete so infanterijske in lovške čete, za katere obstojijo posebne dopustne določbe — bo kolikor mogoče dolga in sicer najmanj tri

do štiri tedne in če so prosilci samostojni poljedelci ali gozdniki delavci, če mogoče, celo pet tednov, ako le vojaške službene razmere to dopuščajo. Moštvo nadomestnih skupin, ki ni sposobno za službo na bojni črti, pa se bo, kolikor bo to mogoče, še za delj časa poslalo na dopust. Gledalo se bo tudi na to, da se bo moštvo omogočilo še večkratne dopuste. Glede obleke, legitimacij in nadzorstva moštva, ki je na dopustu, veljajo za neznamitni spremembami dosedanja tozadevna temeljna določila.

Ako želijo posamezni posestniki ali občine v deželah, ki ležijo izven vojnega ozemlja, da bi se jim poslalo moštvo kot delavske skupine za opravljanje poljedelskih in gozdarskih del in sicer za isto dobo, kakor pri dopustih, se morajo vložiti prošnje potom političnih oblasti. Te delavske skupine obstojijo iz 20 moč, kateri so pod vodstvom podčastnika. Politična okrajna oblast pošlje prošnjo na pristojni deželni delavski izkazni urad, kateri pošlje prošnjo, ko jo je preiskal, na pristojno vojaško poveljstvo. Glede pristojbin, stanovanj in oskrbe, katero mora s kruhom vred preskrbeti posamezni posestnik ali občina, veljajo v splošnem dosedanja določila. Delodajalec mora dati vsakemu možu krajevno običajno o d š k o d n i n o, katere višino določi politično okrajna oblast; dajati se jim mora tudi primerna delavska doklada. V vojnem ozemlju se bode preskrba delavskih moči uravnala z odredbami višjega armadnega poveljstva.

Izven teh dopustov se še namerava odrediti tudi oprostivne, ki se bodo podeljevale po dosedanjih določilih, posebno pa po odlokih poljedelskega ministrstva št. 39.064 in 44.464 iz leta 1915. Dopusti v smislu gornjih odlokov se bodo podeljevali le moštvo; izvzeti so samo podčastniki, ki že delj časa služijo. Enoletni prostovoljci in častniki sicer ne pridejo v poštev pri dopustih, pač pa pri oprostivah. Izjemoma se jim lahko podelijo kratki dopusti po vojaškem poveljstvu.

Sladkorne izkaznice.

Ker se sladkorja sedaj v vojskino dobi mnogo manj pridelala, kakor poprej v mirnem času in ker se je radi večje uporabe pojavilo pomanjkanje sladkorja, se je vlada odločila, da izda ostre odredbe, katere so se določile po naredbi trgovskega ministrstva z dne 4. marca t. l. Najvažnejše določbe so: Naredba določa, da se za nadzorstvo dobave in uporabe sladkorja upeljujejo sladkorne izkaznice in sladkorne naročilnice. Ker se z dnem, ko je stopila na veljavo (4. marca), ni bilo mogoče upeljati sladkornih izkaznic, se je odredilo, da se od 5. marca do upeljave in izdaje izkaznic posameznim kupcem za njih lastno uporabo ne bo smelo prodati več kot en četrt kilograma sladkorja. Čas za prvo izdajo sladkornih izkaznic, ki bo določen najpozneje za sredino meseca marca, se bo razglasil po deželnih političnih oblastih. V naredbi bo omenjeno, da je za mesec dni za eno osebo dovoljeno uporabiti največ 1½ kg sladkorja. Politična deželna oblast bo z ozirom na to določbo za svojo upravno ozemlje določila, koliko se bo smelo v posameznih krajih uporabiti sladkorja za osebo. Sladkor na izkaznica velja izključno samo za deželo in v deželi, za katero je izdana. Organizacija za izdajo teh

sladkornih kart je v splošnem tista, kakor pri izdaji krušnih in močnih kart. Tam, kjer se izdaja krušnih kart vrši po lastnih komisijah, jih bodo izdajale iste, tam, kjer ni nikakih komisij ali krušne izkaznice ni so upeljane, pa se bodo sladkorne izkaznice izdajale po občinah. Sladkorne izkaznice se smejo izdati samo za osebe, v čegar gospodinjstvu ali gospodarstvu se ne nahaja več kot 2½ kg sladkorja za vsako osebo, ki dobiva v tamošnjem gospodinjstvu hrano. Izjema glede predpisa, da se sladkor sme prodajati le, če se izroči sladkorna izkaznica, velja samo za gostilne, točilnice, kavarne in slaščičarne, v katerih se sladkor daje gostom kot dodatek k pijači in jedilom.

Trgovci, kramarji, gostilničarji itd. bodo odsej dobivali sladkor samo tedaj, ako prinesejo sladkorno naročilnico, katere se dobijo pri politični okrajni oblasti ali za to določenem mestu. Ko n. pr. gostilničar zahteva sladkorno naročilnico, mora dokazati na primeren način, koliko sladkorja ima v zalogi in koliko ga rabi za dobo najdalje osem tednov. Za sladkorne veletržce in za industrije in obrti, ki izdelujejo sladkor, se izdajo posebne odredbe.

Na Češkem opuščajo hmeljišča.

Zveza hmeljarjev v Zatecu na Češkem je ravno kar izdala oklic, katerega je naslovila „Migljaji in nasveti za hmeljarje žatečkega okrožja v vojskinelem letu 1916.“ V tem oklicu nasvetuje Zveza hmeljarjem, naj se hmeljarstvo bolj omeji kot dosedaj. Ta svoj nasvet utemeljuje Zveza sledeče: Rakli velike, od države odrejene omejitve izdelovanja piva v Avstriji in Nemčiji, bo se še tudi v slučaju, da se kmalu sklene mir, nakopičilo veliko zalog hmelja, nadalje pa bode tudi še radi nastalih razmer izvoz našega hmelja čez morje skoroda popolnoma onemogočen. Priporoča se, da se na opuščanih hmeljiških zasadih sladkorna pesa in krompir. Pred vsem naj bi omejili hmeljarstvo tisti hmeljarji, kateri so dosedaj hmeljarstvo gojili v preveliki meri. Na hmeljiških, ki so še mlažega nasađa in dobro rode, se izjemoma priporoča zasadih raznih sadežev med vrstami, n. pr. krompir, sladkor na in živinska pesa ali kaka zelenjad.

Ker so se v žatečkem okrožju že lansko leto zmanjšala hmeljišča ali omejila za celih 11,2%, bode skoro gotovo letos ta omejitev znašala zopet novih 15 do 20%, če ne več, posebno radi tega, ker ima krompir in žito izredno visoke cene. Na ta način se bode prostor, ki je bil v žatečkem okrožju zasajen s hmeljem in je pred vojsko obsegal 12.400 ha, zmanjšal za dobro petino, torej na 8000 do 9000 ha.

Nadalje je Zveza žateških hmeljarjev znova izdala na občine in hmeljarje prepoved, po kateri se že več let hmeljska sadika ne smejo izvažati. Radi tega noben hmeljar ne sme vzgojenih sadik dalje prodajati, ker se s tem potem v tujih krajih goji — „žatečki hmelj“ pod slepilno znamko „hmelj z žateških hmeljskih sadik.“ Te sadike sicer v tujini ne daje tistega dobrega hmelja kot hmeljski nasađa v domovini, a vsekakor škodujejo dobremu imenu pravega žatečkega hmelja in mu delajo škodo. Žatečkim hmeljarjem je nadalje strogo prepovedano, zasajati svoja hmeljišča z raznimi zgodnjimi in ranimi vrstami tujega hmelja, ker se s tem svetovnemu glasu žatečkega hmelja in enotnosti hmeljskih vrst zelo škoduje.

moč ne more ustavljati. Z nebeško oblastjo zapove budemu duhu: „Poberi se, satan!“ In na mestu zmagovitega boja razvije svojo zastavo z napisom: „Gospoda, svojega Boga, moli, njemu samemu služiti!“

Prijatelji, preskušeni v bojih in zmagah, Vi razumete potek te občudovanja vredne vojske. Zveličar Vas vabi, da se udeležite tega svetega boja in te zveličavne zmage.

Dvojna bitka se bide sedaj na zemlji. Silovit sovražni naval je naperjen proti naši ljubi avstrijski domovini, hude boje je treba prestat za nebeško domačijo. Hočeš li biti zmagovalac v obeh, stopi pod prapor božjega Zveličarja in priseji na njegovo geslo: „Gospoda, svojega Boga, moli, njemu samemu služiti!“

Vedno in povsod si v božjih rokah; ali si v sprednji črti ali v rezervi ali v bolnišnici ali kjerkoli, povsod Te vodi njegova roka in vodi njegova desnica (Ps. 138, 10). Bog uravnava Tvoje življenje v sreči in bridkosti Tebi v prid; on je Tvoj Oče, nad vse skrben in poln ljubezni. To resnico si vtisni globoko v srce. Zato pa v ponižnosti moli vsak dan svojega Boga. Ko zasine nov dan, se mu priporoči, ko se vleže mrak na zemljo, povzdigni k njemu svoje srce, čez dan večkrat vzdihni h Gospodu svojega življenja. Spomni se, kako Te je otroka učila mati moliti, kako si molil zjutraj in zvečer v svoji domači hiši kot sin dobrih starišev ali kot hišni gospodar. Čeprav si telesno daleč od svojih dragih, se v duhu sniklji z njimi vsak dan v molitvi pred prestolom božjim. Priporočam Ti, ljubi brat, zlasti češčenje presvetega Jezusovega srca. Dobro znana Ti je njegova mila podoba. Križ je nad njim, prebodo je z globoko rano, ovenčano z bodečim trnjen trpljenja — znaki bridkosti in smrti — in plamen šviga iz njega, plamen ljubezni do Tebe, s katero je Zveličar prestal neizrekljive bolečine na duši in te-

lesu in je naposled izkrcvavel na križu. Temu ljubezni polnemu Srcu se je ob začetku vojske posvetil naš častitljivi vladar, njemu so se posvetili avstrijski narodi, njemu se izroči vsak dan tudi Ti: „Sladko Srce Jezusovo, bodi moja ljubezen! Jezus, moj Bog, ljubim te nad vse! Moj Jezus, usmiljenje!“

Ravno tako se z otroškim zaupanjem zatekaj k nebeški materi Mariji! V največji bridkosti pod križem svojega Sina nas je sprejela v svoje materinsko varstvo. Klič jo, naj Te zavoljo ljubezni do svojega umirajočega Sina varuje na duši in telesu. Kadar le moreš, moli njej na čast sveti rožni venec. Skrbno hrani molek; ako ni blagoslovljen, prosi svojega vojaškega dušnega pastirja, naj Ti ga blagoslovi in obdari z vsemi odpustki, ki so jih sveti oče papež v tako obilni meri namenili ravno za vojsake.

Nad vse visoko čislaj svojo sveto vero, ki nam jo je božji Sin oznanil in jo ohranjuje katoliška Cerkva. Človek brez vere je na svetu kakor slepec na potu, kakor samotni popotnik v tujini sredi temne noči — tava okrog, pa ne najde prave steze. Zveličavni nauki svete vere pa so svetla luč, ki kaže pravo pot, so mogočen žaromet, ki razsvetljuje s svojimi žarki zemljo in nebo, sega preko groba v življenje po smrti. Morda slišiš koga, ki govori proti sveti veri in se nanaša s svojo nevernostjo kot naprednjak in prosvitljenec. Prijatelj, omiluj ga zaradi njegove slepote! Drži se Jezusa, ki Ti kliče: „Jaz sem luč sveta; kdor hodi za menoj, ne tava po temi, temveč ima luč življenja“ (Jan. 8, 12). O tistih, ki vedoma zametajo luč svete vere in se hvalijo s svojim brezverstvom, je Jezus izrekel kaj ostro obsodbo. Farizejem, „prosvitljenim in naprednim duhom“, ki so se trdovratno ustavljali božji resnici, je Zveličar dejal: „Ako bi bili slepi (ako bi nikdar ne bili slišali božje resnice), bi ne imeli greha; zdaj pa pravite: Vidimo (slišimo tvoje nauke, pa jih kot „naprednjaki“ odklanjamo) — to-

rej ostane vaš greh“ (Jan. 9, 41). Poleg Zveličarja na križu sta visela dva človeka. Eden se verno oklene Jezusa in dobi zagotovilo: „Se danes boš z menoj v raj!“ Drugi zabavlja čez Križanega in se s kletvijo na jeziku loči s sveta. Prijatelj, spominjaj se pogosto krstne obljube, da hočeš sveti veri zvesti ostati in po njej živeti, spominjaj se svete birme, s katero Te je Sveti Duh potrdil in vtisnil Tvoji duši neizbrisno znamenje vojščaka Kristusovega. Kot Kristusov vojščak zvesto stoj pod Kristusovo zastavo. Bog ne daje, da bi bil kdaj omahljiv, ali da bi ji postal celo nezvest. „Delaj kot dober vojščak Kristusov“ (2 Tim. 2, 3).

Se en opomin in eno prošnjo imam do Vas, prijatelji vojski, ko premišljujemo sijajno zmago Jezusovo nad peklenkim skušnjavcem: Varujte se nečistosti v mislih in željah, v besedi in dejanju! Dve reči premisli, dragi moj! Kot vojak si orodje v božjih rokah, se vojskuješ za pravico, braniš cesarja in ljubi dom. V tem svetem in pravičnem boju bodi tuji res neomadežano orodje v božjih rokah. Potem boš imel blagoslov za se in za svojo domovino. Drugo, kar imej v mislih, je to-le: Nihče ne ve, kdaj ga popelje smrt pred sodni prestol vsevednega Boga. Zato nas Zveličar opominja: „Bodite prapravljeni, ker ne poznate ne dneva ne ure“ (Mat. 25, 13). To velja vsak dan, koliko bolj v vojski! Ako se vzbujajo nečiste skušnjave v Tvojem srcu, ako se Ti vsiljujejo od zunaj, pomisli na smrt, ki bi Te znala podreti nenadoma. Ustavi se grehu, kakor se je Zveličar ustavil budemu duhu: „Poberi se, satan!“ Stori trden sklep, rekoč: „Raje umreti kakor grešiti! Jezus, Marija!“ Vsak dan moliš: „Ne vpelji nas v skušnjavo!“ Zato se pa sam izogibaj skušnjave, grešne priložnosti. — Bogu bodi potoženo! V tako težkih in resnih časih so zlasti po mestih malopridne osebe, ki zasledujejo vojsake, da bi jih ujele v mrežo greha. In če